

ARVIOINTIKERTOMUS 2022

22. TOUKOKUUTA 2023
PELKOSENNIEMEN KUNTA

Sisällysluettelo

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA	2
2. SUOSITUSTEN VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI.....	3
3. SITOVIERN TOIMINNAN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI	3
Strategiset tavoitteet	3
Arviointi tarkastuslautakunnan painopistealueilla	4
Kunnanhallitus	4
<i>Sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konserniohjaus</i>	4
<i>Hallinto- ja osallistamispalvelut</i>	4
<i>Hallinnon tukipalvelut</i>	5
<i>Muut hallinnon palvelut</i>	6
<i>Elinkeinopalvelut</i>	6
Sosiaalipalvelut	8
<i>Lasten ja perheiden palvelut</i>	8
<i>l äkk ä ä t</i>	9
<i>Vammaiset</i>	9
<i>Työikäisten palvelut</i>	10
4. KUNNAN TALOUDEN ARVIOINTI.....	10
<i>Investoinnit</i>	11
5. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUIJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	12
6. HENKILÖSTÖ	13
7. YHTEENVETO	14

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

Tarkastuslautakunnan on kuntalain 121 §:n mukaan mm. arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Arviointihavainnot raportoidaan valtuustolle annettavassa arviointikertomuksessa. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Arviointikertomuksen vaikuttavuutta on pyritty lisäämään sillä, että uuden kuntalain 121.5 §:n mukaan kunnanhallituksen tulee antaa valtuustolle lausunto toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen takia. Hallitus voi pyytää alaisiltaan toimielimiltä selvitykset arviointikertomuksesta ja koota niistä kunnanhallituksen lausunnon.

Tarkastuslautakunnan arvio on jälkikäteisarviointia siitä, kuinka kunnanhallitus, muut kunnan viranomaiset ja kunnan tytäryhteisöt ovat onnistuneet valtuuston tahdon toteuttamisessa ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

1.8.2022 voimaan tulleen hallintosäännön § 7 mukaan lautakunnat valitaan valtuuston toimikautta vastaavaksi ajaksi, joka alkaa tai päättyy valtuutettujen toimikauden vaihtuessa. Voimaan tullut hallintosääntö kumosi aikaisemman hallintosäännön (voimaan 1.8.2021), jossa tarkastuslautakunnan kokoonpanoksi on määrätty kolme (3) jäsentä ja heille varajäsenet. Uuden hallintosäännön voimaan tulon myötä on tarkastuslautakunnan kokoonpano nimetty uudelleen valtuustossa 17.6.2022:

Jäsenet	varajäsenet
Viitamäki Jouko, puheenjohtaja	Antti Siltala
Taipola Piia, varapuheenjohtaja	Laura Lakso
Antero Hildén	Arto Hildén
Elli Rossi	Eero Fisk
Saija Villgren	Soile Pyhähuhta-Karppinen

Lautakunta on kokoontunut kertomusvuoden aikana neljä kertaa. Valtuusto on valinnut tilintarkastajaksi BDO Audiator Oy:n. Päävastuullisena tilintarkastajana on 1.12.2022 saakka toiminut HT, JHT Hilikka Ojala, ja tästä eteenpäin nimeämiskirjeellä tehdyllä vastuunalaisen tarkastajan vaihdoksella JHT, KHT Eetu Rantakeisu, joka on toiminut myös lautakunnan sihteerinä.

Tarkastuslautakunta on kuullut vuoden aikana painopistealueiden toiminnasta vastaavia viranhaltijoita ja muita asiantuntijoita. Keskusteluissa on pyritty hahmottamaan valtuuston asettamien toiminnallisten tavoitteiden sekä talousarvion toteutumismahdollisuuksien näkymät. Arvioinnin pohjana on haastattelujen lisäksi käytetty vuoden 2022 tilinpäätöstä, sekä kunnanhallituksen ja lautakuntien pöytäkirjoja.

Tarkastuslautakunta on laatinut oman arviointisuunnitelman vuosille 2021-2024. Painopistealueena vuonna 2022 olivat konserniohjaus, sisäinen valvonta ja riskienhallinta, talous, investoinnit, henkilöstö, elinvoima ja hyvinvointipalvelut.

2. SUOSITUSTEN VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI

Vuoden 2021 arviointikertomus on käsitelty kunnanvaltuustossa 17.6.2022. Valtuusto merkitsi arviointikertomuksen tiedoksi ja pyysi hallitukselta lausunnon toimenpiteistä joihin arviointikertomus antaa aihetta. Kunnanhallitus käsitteli tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen 8.9.2022 ja antoi siitä oman selvityksensä valtuustolle, joka merkitsi saadun vastineen tiedoksi 15.9.2022. Lautakunta seuraa luvattujen toimenpiteiden edistymistä tulevassa arvioinnissaan.

Tarkastuslautakunta on läpikäynyt kunnanhallituksen antaman vastineen vuoden 2021 arviointikertomukseen kokouksessaan 6.10.2022.

3. SITOVIENTOIMINNAN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI

Strategiset tavoitteet

Arviointikaudella on arvioitu vuosille 2017-2021 asetetun kuntastrategian toteutumista, jonka pohjalta talousarvio on tilikaudelle 2022 laadittu. Kunnan uusi kuntastrategia vuosille 2022-2023 on hyväksytty kunnanvaltuustossa 18.8.2022.

Yleisenä kehityksen mittarina on asukasluvun kehitys. Tilikauden aikana Pelkosenniemen asukasluku on kasvanut 18 asukkaalla (942, 2021: 924). Edellisen tilikauden aikana vähentyminen oli 15 asukasta, joten alenevan väestömäärän haasteisiin on pystytty vastaamaan. Päivitetyssä kuntastrategiassa on vuodelle 2022 asetettu tavoitteeksi 940 asukasta ja 10 asukkaan vuosittainen kasvu.

Tarkastuslautakunta pitää positiivisena, että Pyhän alueelle kunnan tarjoamien lakisääteisten palvelujen saatavuuteen on kiinnitetty päiväkotisuunnittelun ja vuokra-asumisen myötä huomiota.

Tarkastuslautakunta tiedustelee menneeltä strategiakaudesta 2017-2021, että miten strategian toteutumisen arviointia on kokonaisuudessaan luottamuselimissä suoritettu?

Arviointi tarkastuslautakunnan painopistealueilla

Kunnanhallitus

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konserniohjaus

Tarkastuslautakunta on edellisvuonna kiinnittänyt huomiota kunnan sisäisten ohjeistuksien päivitykseen. Kunnan päivitetty konserniohje on hyväksytty valtuustossa 15.12.2022, jonka lisäksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen päivitystyö on aloitettu tilikauden 2022 aikana. Myös kunnan muiden sisäisten ohjeiden päivitystyötä on aloitettu tilikauden aikana.

Tarkastuslautakunta toteaa, että edellisvuonna kiinnitettyihin huomioihin on tehty toimenpiteitä päivitettyjen ohjeiden muodossa.

Tarkastuslautakunta toivoo, että suoritetuista sisäisen valvonnan toimenpiteistä ja tuloksista tuotaisiin laajemmin esille tilinpäätösraportoinnissa. Oleellista on tuoda esille mitä on todettu, miten tuloksiin puututaan ja todettuihin riskien korjaamisiin ohjeistetaan ja toimitaan.

Hallinto- ja osallistamispalvelut

Hallinto- ja osallistamispalveluiden vastuualueeseen sisältyy kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, jäsenmaksut, varautuminen ja valmiussuunnittelu, kunnanhallituksen alaiset jaostot ja toimielimet, vaikuttamistoimielinten toiminta, järjestötila, asianhallinta, maakunnallinen yhteistyö, verotus, suhdetoiminta ja kuntamarkkinointi. Olennaisia tavoitteina talousarviossa 2022 on asetettu kuntastrategian päivitys, kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen, kunnan edunvalvontaa ja markkinointiin panostaminen sekä sähköisten järjestelmien käyttöönotto.

Kuntastrategian päivitys vuosille 2022-2030 on saatu valmiiksi, jonka lisäksi tilikaudella on otettu käyttöön uusia sähköisiä järjestelmiä talouden suunnitteluun, asiakirjahallintaan sekä henkilöstöhallintoon liittyen. Taloushallinnon palveluiden ulkoistus in-house yhtiölle Monetra Oy:lle on toteutettu tilikaudelle 2023, johon liittyviä taloushallinnon ohjelmistoja on otettu käyttöön jo tilikauden aikana.

Kuntastrategiassa on luvussa 4 ”yhteiset päämäärät, tavoitteet ja mittarit” myös vuodelle 2022 lukuisia tavoitetasoja. Näitä ei voitu ajankohdasta johtuen ottaa huomioon TAE/TS-22 joten siltä osin ei ole mitattavaa.

Seuraavissa taulukoissa tavoitteiden toteumia arvioidaan kirjaimilla **T** = toteutui, **O** = toteutui osittain, **E** = ei toteutunut ja **X** = ei voida arvioida (mitattavuus puuttuu tai raportointi on epäselvä).

Alla on arvioitu hallinto- ja osallistamispalveluiden tilikauden 2022 toiminnallisten tavoitteiden toteutumista:

Strateginen painopiste / tavoite	Keskeinen tavoite	Toteuma
Osallisuuden vahvistaminen	Vaikuttamistoimielinten toiminta on aktiivista	X
Osallisuuden vahvistaminen	Kuntalaisten osallisuus on vahvaa	X

Osallisuuden vahvistaminen	Palaute- ja aloitekanavien käyttö on aktiivista	X
Osallisuuden vahvistaminen	Ulkoisen viestintäpäätöksistä on tehokasta	X
Suhdetoiminta	Yhteistyö sidosryhmiin on vahvaa ja viestintä aktiivista.	X
Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja pysyvyys	Rekrytoinnin ja kuntamarkkinoinnin toteuttaminen käsikädessä	X

Vaikuttavuustavoitteet	Keskeinen tavoite	Toteuma
Luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden luottamuksellinen suhde ja selkeä roolitus	Valmisteilla olevista asioista käydään vuoropuhelu ennakkollisesti	X
Kuntamarkkinointi	Kuntamarkkinointi on monipuolista ja positiivista kuntakuvaa vahvistavaa	X

Hallinnon tukipalvelut

Hallinnon tukipalveluihin on sisällytetty hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, työterveyshuolto, työsuojelu, talouspalvelut, henkilöstö- ja palkkapalvelut, yhteistoiminta (ay-luottamusmiehet) ja työsuojeluvaltuutetut, it-palvelut ja asiointipiste.

Tarkastuslautakunta tiedustelee, tulisiko työsuojelun vastaisuudessa olla hyvinvointijohtajan alaisuudessa. Samoin kunnassa tulisi olla työsuojelutoimikunta, joka on riippumaton YT-toiminnasta.

Hallinnon tukipalveluiden tuotantotavoitteena on ollut uudistaa kunnan sisäistä ohjeistusta. Talousarviolla tavoitteiksi on asetettu mm. konserniohjeen ja sisäisen valvonnan ohjeistuksen päivittäminen, joihin tarkastuslautakunta on aikaisempana vuonna kiinnittänyt erityistä huomioita. Päivitettäviksi suunnitellut ohjeet ovat pääosin saatu tilikaudella valmiiksi tai niiden päivittytyö on aloitettu.

Alla on arvioitu hallinnon tukipalvelujen tilikauden 2022 toiminnallisten tavoitteiden toteutumista:

Strateginen painopiste / tavoite	Keskeinen tavoite	Toteuma
Henkilöstö on motivoitunut	Tehtäväkuvat ovat ajan tasalla ja kehityskeskustelut käyty	X
Henkilöstö on motivoitunut	Henkilöstön hyvinvointietua hyödynnetään monipuolisesti	X
Kunnan talous on kestäväällä pohjalla	Taloussuunnittelu ja raportointi on ennakoivaa ja toimintaa tukevaa	X
Kunnan talous on kestäväällä pohjalla	Hankintamenettely on laadukasta	X
Lähipalveluiden jatkuva kehittäminen	Asiointipalvelupisteen kehittäminen	X

Vaikuttavuustavoitteet	Keskeinen tavoite	Toteuma
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	Työterveyspalvelut ovat laadukkaita	X
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	Henkilöstö voi hyvin ja sitoutuu työhönsä	X
Henkilöstö- ja alkkapalveluiden sujuvoittaminen	ESS-järjestelmän käyttö on tehokasta	X
Henkilöstö- ja alkkapalveluiden sujuvoittaminen	Henkilöstöohjeistukset ovat ajan tasalla	X
Asiointipisteen toiminta	Asiointipalvelu on helposti saavutettavaa ja sujuvaa	X
It-Palvelut	Yksiköihin annettava palvelu on monipuolista	X

	ja laadukasta	
--	---------------	--

Muut hallinnon palvelut

Muihin hallinnon palveluihin on sisällytetty nuorten kesätyöllistäminen, yhdistykselle myönnettävät avustukset, löytöeläimet, energiahuolto, joukkoliikennepalvelut sekä työllisyyden edistäminen.

Alla on arvioitu muiden hallinnon palveluiden tilikauden 2022 toiminnallisten tavoitteiden toteutumista:

Strateginen painopiste / tavoite	Keskeinen tavoite	Toteuma
Lapsissa ja nuorissa on tulevaisuus	Nuorten työllisyyden edistäminen	T
Seniorit voimavarana / Aktiivinen kolmas ikä	Aktiivinen järjestötoiminta	X
Työllisyys	Työllisyydenhoidon järjestäminen kunnassa, riittävät resurssit ja osaamisen kehittäminen	X
Lähipalveluiden jatkuva kehittäminen	Joukkoliikenteen kehittäminen lähipalveluiden parantamiseksi	X

Vaikuttavuustavoitteet	Keskeinen tavoite	Toteuma
Joukkoliikennepalveluiden riittävyys	Työterveyspalvelut ovat laadukkaita	X
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	Henkilöstö voi hyvin ja sitoutuu työhönsä	X
Työllisyyden edistäminen	ESS-järjestelmän käyttö on tehokasta	X
Palveluiden järjestämistä tukeva energiahuolto	Henkilöstöohjeistukset ovat ajan tasalla	X

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalveluiden vastuualueeseen sisältyvät elinkeinojen kehittäminen ja elinkeinojen kehittämishankkeet.

Elinkeinojen kehittämisellä edistetään kunnan elinkeinostrategian toteutumista muun muassa käynnistämällä kehittämishankkeita ja osallistamalla niihin. Elinkeinopalvelut tukevat yritystoimintaa liiketoiminnan eri osa-alueilla, kuten yritysneuvonnassa, kehittämisessä ja rahoituksen hankinnassa.

Alla on arvioitu elinkeinopalveluiden tilikauden 2022 toiminnallisten tavoitteiden toteutumista:

Strateginen painopiste / tavoite	Keskeinen tavoite	Toteuma
Houkutellaan alueelle uusia yrityksiä ja asukkaita	Vakituisen asumisen mahdollistavien hankkeiden käynnistäminen	T
Houkutellaan alueelle uusia yrityksiä ja asukkaita	Toteutetaan Yrittäjien Itä-Lappi (YIL) -hanke yhdessä Itä-Lapin elinkeinotiimin kanssa.	T
Houkutellaan alueelle uusia yrityksiä ja asukkaita	Omat kehittämishankkeet, jotka nopeuttavat elinkeinoelämän koronasta elpymistä.	X
Laadukkaat elinkeinopalvelut	Yritysneuvonnassa panostetaan yritysten toiminnan ja tuotteiden kehittämiseen ja (matkailussa kesätuotteet)	X
Laadukkaat elinkeinopalvelut	Yritysten tukeminen uuteen EU-ohjelmakautteen ja liiketoiminta- ja	X

	rahoitus suunnitelmien tekemiseen	
Lähiyhteistyön kehittäminen	Tehdään 1-2 uutta hanketta Itä-Lapin kuntayhtymän kanssa	T
Lähiyhteistyön kehittäminen	Panostetaan nykyisten hankkeiden loppuun viemiseen	T
Lähiyhteistyön kehittäminen	Panostetaan koronasta elpymiseen	X
Kestävän kehityksen mukainen toiminta	Tehdään toimenpiteitä ympärivuotisen liiketoiminnan mahdollistamiseksi.	X
Kestävän kehityksen mukainen toiminta	Kuntaan vähähiilisyysohjelma-> kohti hiilineutraaliutta.	T
Kestävän kehityksen mukainen toiminta	Ohjataan kuntalaisia ja yrityksiä kohti vähähiilisyttä ja yrityksiä kohti kestävän matkailun sertifikaatteja.	X

Vaikuttavuustavoitteet	Keskeinen tavoite	Toteuma
Asiakastyytyväisyys	Pelkosenniemen kunnan Suomen yrittäjäbarometristä saatavien tulosten paraneminen puolella yksiköllä, kuten keskiarvo elinkeinopolitiikan kokonaisarvosanoista vuoden 2020 tuloksesta 2,10 -> 2,60:een (asteikolla 1-5)	O
Asiakastyytyväisyys	Pyhä-Luosto matkailuyhdistyksen tyytyväisyyskysely	X
Hyvinvointitavoite: Kunnan elinvoima-, vetovoima- ja pitovoimatekijöiden selvittäminen	Osallistuminen Lapin liiton Viisaan kasvun Lappi -esiselvityshankkeeseen	T
Hyvinvointitavoite: Kunnan elinvoima-, vetovoima- ja pitovoimatekijöiden selvittäminen	Panostetaan yritysneuvontaan elinkeinon koronasta toipumiseksi	X
Hyvinvointitavoite: Kunnan elinvoima-, vetovoima- ja pitovoimatekijöiden selvittäminen	Yritysten laadun ja tason nosto -hankkeen toteuttaminen	T
Kunnan elinvoima-, vetovoima- ja pitovoimatekijöiden selvittäminen	Tehdään selvityksiä asuntotilanteen helpottamiseksi ja uusien asuinrakennusten rakentamisen aloittamisen mahdollistamiseksi	X
Maaseutuyritysten palveluiden tukeminen	Toteutetaan LIKI-hanketta maaseutuyritysten tuotteiden esille saamiseksi	T

Elinkeino-/Elinvoimapalvelut ovat kunnan elinvoiman yksi tärkeimmistä, ellei tärkein toimiala. Vuoden 2022 taulukkorakenne ei anna uskottavaa kuvaa mitä, missä, milloin ja miten mm. yritystapaamiset on toteutettu sekä mitkä ovat todelliset tulokset ja niiden vaikuttavuudet. Itä-Lapin kuntayhtymän, muun tahon hankkeissa mukanaolo, kunnanhallituksen päätökset ja kunnan omat hankkeet sekä näiden vaikuttavuudet jäivät toteamatta.

Tarkastuslautakunta edellyttää tarkempaa analysointia hankkeista. Tarkastuslautakunta pyytää selvittämään yritystapaamisten, sidosryhmätapaamisten, investointien, yritysten omien kehittämishankkeiden sekä uusien yritysten määrän osuuden kunnan tilinpäätöksessä.

Sosiaalipalvelut

Pelkosenniemen kunnan sosiaalipalvelut sisältävät lasten ja perheiden palvelut, iäkkäiden palvelut, vammaispalvelut ja työikäisten palvelut. Palveluilla tuetaan asiakkaiden toimintakykyä ja itsenäistä selviytymistä. Tavoitteena on tuottaa sosiaalipalvelut sosiaalihuollosta annettujen lakien mukaisesti, laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Lakisääteiset palvelut on aina hoidettava lakien mukaisesti, ei itsessään ole tavoite.

Sosiaalipalveluiden järjestämisvastuu on siirtynyt Lapin hyvinvointialueelle 1.1.2023. Alla on arvioitu sosiaalipalveluiden tilikauden 2022 toiminnallisten tavoitteiden toteutumista:

Strateginen painopiste / tavoite	Keskeinen tavoite	Toteuma
Lapsissa ja nuorissa on tulevaisuus	Harrastusten taloudellinen tuki.	X
Lapsissa ja nuorissa on tulevaisuus	Panostaminen myös ennalta ehkäiseviin palveluihin, kuten sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö.	X
Seniorit voimavarana/aktiivinen kolmas ikä /	Kuntalaisten kuuleminen vanhus- ja vammaisneuvostojen kautta	X
Lähipalveluiden jatkuva kehittäminen / Kolmannen sektorin ja kunnan yhteistyön lisääminen	Aikuisille ja ikääntyneille tarjottavan ehkäisevän päihdepalvelun kehittäminen	X
Seniorit voimavarana/aktiivinen kolmas ikä / vetovoima- ja pitovoimatekijöiden selvittäminen	Ikäihmisten päivätoiminnan kehittäminen	X
	Vanhusneuvosto toiminnan tukeminen	X
Työllisyys	Työttömyysasteen alentaminen	T

Lasten ja perheiden palvelut

Lasten ja perheiden palveluihin kuuluvat lastensuojelu, perheoikeudelliset palvelut, kasvatusta- ja perheneuvonta, lapsiperheiden sosiaalityö, perhetyö (ostopalveluna), lapsiperheiden kotipalvelu, ensi- ja turvakotipalvelut.

Alla on arvioitu lasten ja perheiden palveluiden tilikauden 2022 toiminnallisten tavoitteiden toteutumista:

Strateginen painopiste / tavoite	Keskeinen tavoite	Toteuma
Lapsissa ja nuorissa on tulevaisuus	Asiakaslähtöinen, suunnitelmallinen ja tavoitteellinen työote	X
Lapsissa ja nuorissa on tulevaisuus	Kunnan sisäinen yhteistoiminta lasten ja nuorten parissa Yhteistyön tekeminen moniammatillisesti	X

Vaikuttavuustavoitteet	Keskeinen tavoite	Toteuma
Hyvät harrastusmahdollisuudet	Kaikille löytyy sopiva harrastus	X
Asiakaslähtöisyys ja työntekijän tavoitettavuus	Asiakaslähtöinen työskentely ja toimintatapa	X

Iäkkäät

Iäkkäiden palveluihin sisältyvät iäkkäiden laitospalvelut, iäkkäiden sosiaalityö, kodinhoitoapua, tukipalvelut, sosiaalihuoltolain (SHL) mukaiset kuljetuspalvelut, iäkkäiden omaishoidontuki, iäkkäiden palveluasuminen ja perhehoito, palvelukoti Onnela, iäkkäiden tehostettu palveluasuminen ostopalveluna ja muut iäkkäiden palvelut.

Alla on arvioitu iäkkäiden palveluiden tilikauden 2022 toiminnallisten tavoitteiden toteutumista:

Strateginen painopiste / tavoite	Keskeinen tavoite	Toteuma
Seniorit voimavarana/aktiivinen ikä	Palvelukoti Onnelassa ikäihmisten päivätoiminnan kehittäminen	X
Lähipalveluiden jatkuva kehittäminen	Turvataan palveluiden saatavuus joka puolella kuntaa: liikkuvat palvelut ja kehitetään palvelukokonaisuuksia huomioiden eri käyttäjäryhmät	X
Työllisyys/Toteutetaan elinkeinostrategiaa kokonaisvaltaisesti	Sosiaalipalvelut ovat merkittävä työllistäjä kunnassa	X
	Tavoitteena on täyttää vaadittavat hoitaja- ja henkilöstömitoitukset	X
	Luodaan yrittäjyyttä sosiaalipalveluihin	X

Vaikuttavuustavoitteet	Keskeinen tavoite	Toteuma
Kotipalvelun saatavuus	Palvelutarpeeseen vastaaminen	X
Ikäihmisten Päivätoiminta Toimintapisteellä	Päivätoiminta -palvelun toteuttaminen	X
Asiakastyytyväisyys	Tyytyväiset asiakkaat ja hyvä palvelutaso	X

Vammaiset

Vammaispalveluihin sisältyvät vammaisten laitoshoido, vammaisten työtoiminta, vammaisten päivä - ja työtoiminta, vammaisten sosiaalityö, vammaisten ympärivuorokautisen hoidon palvelut, Vammaispalvelulain (VPL) mukainen vammaisten kuljetuspalvelu, VPL: n mukaista henkilökohtaista apua, VPL: n mukaiset asunnon muutostyöt, vammaisten omaishoidon tuki, muut vammaisetuudet ja vammaispalvelut.

Vammaispalveluiden toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Strateginen painopiste / tavoite	Keskeinen tavoite	Toteuma
Lähipalveluiden jatkuva kehittäminen	Vammaispalveluja ja avustuksia saaneet	X
Lähipalveluiden jatkuva kehittäminen	Vammaisneuvoston kokoukset	X

Vaikuttavuustavoitteet	Keskeinen tavoite	Toteuma
Asiakaskäynnit yksiköissä	Asiakassuunnitelman päivittäminen vuosittain ja valvontavelvollisuuden täyttäminen	T
Vammaisten palveluasumisen hoitopäivämäärät	Asiakas asuu ”oikeassa asumisyksikössä”, tarpeidensa ja toimintakykynsä mukaisessa paikassa	X

Työikäisten palvelut

Työikäisten palveluihin sisältyvät polikliininen päihdehuolto, asumispalvelut ja laitoshoido, sosiaalipäivystys, sosiaaliasiamiespalvelut, työikäisten sosiaalityö ja ohjaus, ehkäisevä ja täydentävä toimeentulotuki sekä työmarkkinatuen kuntaosuus.

Työikäisten palveluiden toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Strateginen painopiste / tavoite	Keskeinen tavoite	Toteuma
Lähipalveluiden jatkuva kehittäminen	Huolehditaan, ohjataan ja tarjotaan tukea sekä palveluita heikossa ja syrjäytymisvaarassa asemassa oleville kuntalaisille	X
Työllisyys	Sosiaalipalvelun ja työllisyysohjaajan sekä muiden toimijoiden kanssa vaikutetaan kuntalaisten osallisuuteen ja työllistymiseen	X
Lähipalvelun jatkuva kehittäminen	Työttömän tukena on työllisyysohjaaja ja monialainen yhteispalvelun henkilöstö (TYP)	X

Vaikuttavuustavoitteet	Keskeinen tavoite	Toteuma
Kunnan työmarkkinatuen kuntaosuuden laskeminen aktiivisella työskentelyllä	Työmarkkinatuen saajien määrän laskeminen	X
Lähipalveluiden jatkuva kehittäminen	Päihdepalveluiden saatavuus ja päihdekuntoutus	X
Työllisyys	Kausityön monipuolistaminen ja muuttaminen pysyväksi työksi lisääntyneen ympärivuotisen matkailun avulla	X

Tarkastuslautakunta toteaa tarkastelemiensa painopistealueiden toiminnallisten tavoitteiden arvioinnin osalta, että asetettujen tavoitteiden ja mittareiden arviointi on vaikeaa, koska niistä puuttuvat pääosin konkreettiset toimenpidevaatimukset sekä arviointikriteerit tai tavoitetasot. Tarkastuslautakunnan arviointityön selkeyttämiseksi tarkastuslautakunta toivoo täsmentämään tavoitteiden tavoitetasoja ja mittareita, jotta toiminta olisi tuloksellista ja tulokset helpommin arvioitavissa.

4. KUNNAN TALOUDEN ARVIOINTI

Kuntalain 110 § mukaan kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee päättää taloussuunnitelmassa yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämää edellä mainittuna ajanjaksona katetaan. Tarkastuslautakunnan yksi lakisääteisesti tehtävistä on arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Kunnan taseessa ei ole kattamatonta alijäämää 31.12.2022 tilinpäätöksessä. Myös kuntakonsernin kertynyt jäämä on positiivinen.

Kuntalain mukaisten kriteerien täytyminen 31.12.2022

Erittäin vaikeassa asemassa olevan kunnan kriteerit uudistuivat vuodelle 2022. Kyseisestä vuodesta alkaen uudet kriisikuntakriteereihin vaikuttavat raja-arvot ottavat huomioon myös kahden edellisen tilikauden lukuja. Tämän takia tilikausien 2020 ja 2021 luvut vaikuttavat vuoden 2022 kriisikuntakriteerien raja-arvoihin.

Uudistetulla kriteeristöllä pyritään kuvaamaan kunnan taloutta eri näkökulmista nykyistä paremmin. Muutosten jälkeen mittarit ottavat huomioon lainavastuut, joka on yleistynyt kuntien rahoitusmuotona.

Kuntalain 118 § mukaisten mittarien toteumat Pelkosenniemen kunnassa

Kriteeri 1		2022	2021	Toteuma
Kunnan tase on alijäämäinen eikä pystytä kattamaan neljässä vuodessa	Raja-arvo <i>Toteuma</i>	neg. 5 603	neg. 3 622	Ei täyty
Kriteeri 2				
Konsernin alijäämä/asukas yli 1.000 e ja ed. vuonna yli 500 e	Raja-arvo <i>Toteuma</i>	-1 000 5 376	-500 3 975	Ei täyty
Kriteeri 3 (kahtena vuonna peräkkäin täyttyneet seuraavat raja-arvot)				
kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia	Raja-arvo <i>Toteuma</i>	<80 % 414 %	<80 % 277 %	Ei täyty
Kunnan tuloveroprosentti on väh, 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti	Raja-arvo <i>Toteuma</i>	22,01 % 22,00 %	22,02 % 22,25 %	Ei täyty
Konsernin lainat ja vuokravastuut/asukas ylittää yli 50 %:lla kuntien keskimääräisen luvun	<i>Toteuma</i>	<i>Ei täyty</i>	<i>Ei täyty</i>	Ei täyty
Konsernin laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8	Raja-arvo <i>Toteuma</i>	0,80 3,16	0,80 1,59	Ei täyty

Taloudellisesti tilikausi oli kunnan ja konsernin osalta hyvä eikä kriisikuntakriteeristön täyttymisestä taloussuunnitelmakausina ole viitteitä. Tarkastuslautakunta nostaa esille talouden säännöllisen raportoinnin tärkeyden ja mahdollisten tulevien taloudellisten riskien analysoimisen.

Investoinnit

Tilikauden muutetun talousarvion mukaiset nettoinvestoinnit olivat 2,95 miljoonaa euroa ja toteutuneet investoinnit 3,34 miljoonaa euroa. Investointien nettomääräinen määräraha on

tilikaudelle ylittynyt yhteensä 11,89 %. Tilikauden merkittävin investointihanke on ollut Pelkosenniemen koulu, jonka tilikauden toteuma on ollut 2,4 miljoonaa euroa, jonka käyttöönotto oli vuoden vaihteen jälkeen. Tarkastuslautakunta ei vuoden 2022 arviointikertomuksella ole käsitellyt päiväkotikoulu-hanketta johtuen siitä, että loppuraportit ja talousselvitykset ovat laadittu vuonna 2023. Näin ollen investointihankkeen käsittely siirtyy vuoden 2023 arviointikertomukselle.

5. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Pelkosenniemen kunnan konserniin kuuluu tytäryhteisöinä Pelkosenniemen Vuokratalot Oy (100 %), Kiinteistö Oy Huttu-Akka (60 %), Kiinteistö Oy Huttu-Ukko (60 %), Asunto Oy Pelkosenniemen Huttu-Tyttö (53,39 %) ja Kiinteistö Oy Pelkosenniemen Liikekeskus (93,90 %). Lisäksi konsernitilinpäätökseen yhdistellään osakkuusyhteisöt Pyhä-Luosto Vesi Oy ja Kiinteistö Oy Pyhäliike sekä kuntayhtymät, joissa Pelkosenniemen kunta on jäsenenä.

Pelkosenniemen Vuokratalot Oy:n tehtävänä tarjota kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja kuntalaisille ja muualta tuleville viihtyisässä asuinympäristössä. Yhtiön liikevaihto oli 362 tuhatta euroa ja tilikauden tappio 7,6 tuhatta euroa. Yhtiön toiminnallisten tavoitteiden osalta käyttöaste on vuoden vaihteessa ollut hyvällä tasolla ja huonokuntoisia kohteita on remontoitu ja purettu. Vuosikorjauksiin käytetyt varat eivät kuitenkaan pysyneet talousarvion puitteissa, vaan budjetti ylittyi 111 tuhatta euroa. Alla esitettynä Pelkosenniemen Vuokratalot Oy:n toiminnalliset tavoitteet tilikaudelle 2022 ja niiden toteumat:

Toiminnalliset tavoitteet 2022				
Strateginen päämäärä	Tavoitteet	Mittari	Keinot	TP 2022
Käyttöasteen parantaminen	Käyttöasteen nostaminen sopeuttamistoimilla	käyttöaste	rivitalon purku, markkinointi	Kurkihyppyläntie 14 purettu. Käyttöaste 90,72% 31.12.2022. Huonokuntoisia huoneistoja remontoitu asuinkelpoisiksi.
Rakennusten elinkaaren ylläpitäminen kannattavasti	Vuosikorjaukset talousarvion puitteissa	korjausten toteutuminen	suunnittelu, PTS	Tilikauden aikana remontoitiin 5 huoneistoa. Korjausten osalta budjetti ylittyi 111249 euroa.
Hyvä asuminen	tarjota asumiselle viihtyistä ja turvalliset puitteet	asiakastyytyväisyys	hyvä sidosryhmäyhteistyö	

Kiinteistö Oy Huttu-Akan, Kiinteistö Oy Huttu-Ukon ja Asunto Oy Pelkosenniemen Huttu-Tytön tavoitteet ovat olleet vastaavat kuin Pelkosenniemen Vuokratalot Oy:llä. Huttu-Akan ja Huttu-Ukon kaikki asunnot ovat olleet vuokrattuina tilikaudella, Huttu-Ukon käyttöaste on ollut 83 %. Yhtiöiden vuosikorjaukset ovat toteutuneet talousarvion puitteissa.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että korjaavia toimenpiteitä on tilikaudella suoritettu. Osa toimenpiteistä on vielä työn alla.

6. HENKILÖSTÖ

Henkilöstön määrä (89) on kasvanut edellisvuodesta seitsemällä työntekijällä. Luku sisältää vakituiset, määräaikaiset ja työllistetyt. Lisäystä on ollut sosiaalipalveluissa (+10) ja sivistyspalveluissa (+5), vähennystä on ollut hallintopalveluissa (-5) ja teknisissä palveluissa (-2). Vakituisten virkojen määrä on pysynyt vuosien välillä samana.

Sairauspoissaoloja kertyi vuonna 2022 yhteensä 2 492 päivää, joka tarkoittaa noin 28 pv/hlö. Keskimäärin sairauspoissaolot ovat kunta-alalla olleet 16,7 pv/hlö (vuonna 2021), johon verraten Pelkosenniemen kunnan sairauspoissaolojen määrä on huolestuttavalla tasolla.

Yleisesti arvioidaan, että sairauspäivän hinta työnantajalle on noin 350 euroa, jolloin sairauspoissaolojen kustannus kunnalle olisi noin 872 200 euroa. **Tarkastuslautakunta tiedustelee, onko henkilöstötilannetta raportoitu luottamushenkilöille tilikauden aikana riittävässä määrin.**

Tarkastuslautakunta toteaa, että henkilöstön työhyvinvointiin on alettu kiinnittämään tarkempaa huomioita esimerkiksi tukemalla henkilöstöä laajemmilla työhyvinvointieduilla. Lisäksi työhyvinvoinnin kehittämiseen on otettu käyttöön alkaneella tilikaudella 2023 työhyvinvointisuunnitelma ja uuden kuntastrategian mukaisesti henkilöstöasioista aletaan raportoimaan vuosittain toteutettavalla henkilöstötilinpäätöksellä. Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan kunnassa ollaan ottamassa käyttöön työajanseurantajärjestelmä. **Tarkastuslautakunta toteaa myös, että työhyvinvointia tukevien toimenpiteiden lisäksi on tärkeää myös asettaa konkreettisia tavoitteita ja mittareita, joilla työhyvinvointia voidaan mitata ja seurata.**

7. YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta toteaa, että edellisvuoden arviointikertomuksella nostetuissa asioissa on menty eteenpäin. **Arviointikertomuksessa on lihavoituna esitetty asioita, joita lautakunta haluaa erityisesti korostaa.**

Tarkastuslautakunta toteaa tarkastelemiensa painopistealueiden toiminnallisten tavoitteiden arvioinnin osalta, että asetettujen tavoitteiden ja mittareiden arviointi on vaikeaa, koska niistä puuttuvat pääosin konkreettiset toimenpidevaatimukset sekä arviointikriteerit tai tavoitetasot. Tarkastuslautakunnan arviointityön selkeyttämiseksi tarkastuslautakunta toivoo täsmentämään tavoitteiden tavoitetasoja ja mittareita, jotta toiminta olisi tuloksellista ja tulokset helpommin arvioitavissa.

Tarkastuslautakunta esittää, että kunnanhallitus selvittää, miten sairauspoissaolojen korkeaa määrää saataisiin laskettua ja mistä poissaolot johtuvat. Henkilöstötilinpäätös tulee laatia vuodelta 2022 ennen kuin vuoden 2024 TAE/TS laatiminen aloitetaan.

Tarkastuslautakunta esittää henkilöstölle kiitokset hyvästä yhteistyöstä vuodelta 2022.

Pelkosenniemellä 22.5.2023

Jouko Viitamäki
puheenjohtaja

Saija Villgren
jäsen

Elli Rossi
jäsen